

Nr 379.

Av herr **Boo m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till religionsfrihetslag m. m.

Det i proposition nr 100 intagna förslaget till religionsfrihetslag stadgar i 3 § den förändringen gentemot gällande lag, att kloster må inrättas. Antages lagförslaget i denna del innebär det, att det sedan år 1595 gällande förbudet att inrätta kloster försättes ur kraft.

Den allmänna motiveringen för de i föreliggande proposition intagna lagförslagen är, att gällande bestämmelser blivit föråldrade. Rent bokstavligt kan detta omdöme givetvis i hög grad gälla det flera hundra år gamla stadgandet om klosterförbud. Denna viktiga principfråga torde dock inte enbart få ses ur dessa utgångspunkter. Invändningar kunna nämligen göras mot ett upphävande av klosterförbudet — invändningar som säkerligen inte förlorat i aktualitet under förbudets långa giltighetstid.

Det avgörande argumentet härvidlag torde vara, att den katolska kyrkans organisatoriska uppbyggnad och religionsutövning är för svenska folket i gemen helt väsensfrämmande. Utvecklingen till demokrati och ökad personlig frihet under de senaste decennierna har ytterligare markerat detta redan tidigare bestående motsatsförhållande. Något latent behov av att få dessa verksamhetsformer utbyggda kan sålunda inte föreligga.

Vad beträffar katolska kyrkans verksamhet i Sverige omfattar denna för närvarande sammanlagt 9 församlingar, lokaliserade till de större städerna, samt 7 kongregationer. Bortsett från klosterförbudet har katolicismen redan med nu gällande lagstiftning full rörelsefrihet i Sverige. I den mån det föreliggande förslaget till religionsfrihetslag ger de utanför statskyrkan stående samfunden större möjligheter till rituell verksamhet, såsom rätt till vigsel m. m., kommer detta även att tillerkännas de katolska församlingarna. Så långt ha samfunden alltså lika möjligheter i sin religionsutövning. Att därutöver för de katolska kyrkorna medgiva återupptagande av en klosterverksamhet, som redan för hundratals år sedan ansågs som ett passerat stadium i vår utveckling, kan inte vara motiverat ur rättssynpunkt. Därvid kan också hänvisas till de inskränkningar i de mosaiska församlingarnas verksamhet som nu föreslås i likställande syfte.

Medgivandet att inrätta kloster skulle möjligen, såsom utredningen och departementschefen anfört, kunna motiveras med hänvisning till religionsfrihetens princip. En sådan argumentering måste då för att vara konsekvent ge rätt till inrättande av kloster under samma frihet som andra samfund

bygga sina kyrkor. Så långt sträcker sig dock inte föreliggande lagförslag. Enligt detta må kloster inrättas endast med Konungens tillstånd och på de villkor Konungen föreskriver. Härom anför departementschefen: »Om en mera begränsad klosterverksamhet tillåtes, läser detta icke vara ägnat att ingiva betänklighet, men en helt okontrollerad religiös verksamhet, som förutsätter avskildhet från yttvärlden, synes icke böra möjliggöras.» Härav framgår, att mellan den villkorliga och begränsade verksamhet som lagförslaget ger möjlighet till och den nuvarande ordningen föreligger endast en skillnad till graden i verksamhetens begränsning. Den fulla religionsfriheten tillgodoser intetdera. I detta sammanhang kan det vara skäl att åberopa vad juridiska fakulteten i Uppsala i remissyttrande anfört; att möjlighet till inrättande av kloster inte bör göras beroende av en behovsprövning samt att klosterinstitutionen antingen skall generellt tillåtas eller helt förbjudas. Eftersom det i fakultetens yttrande framförda förstnämnda alternativet är otänkbart, blir det senare det logiskt riktiga. Att enligt föreliggande lagförslag låta en principiell fråga om religionsfrihet från tid till annan vara beroende av prövning i administrativ ordning kan icke vara en lycklig lösning av detta viktiga problem.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att
dels avslå det i proposition nr 100 intagna förslaget till
religionsfrihetslag i vad avser 3 §,
dels uttala, att nuvarande lagstiftning i fråga om inrättande av kloster fortfarande skall gälla.

Stockholm den 28 mars 1951.

F. I. Boo.

N. Elowsson.

Gustaf Karlsson.

Albert Forslund.

Karl H. Andersson.

F. Thun.